

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 15. De definitione voti,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

Deum, Christum, & B. Virginem. Certe vt cetera omit- tam D. Paulus in priore ad Timoth. cap. 1. Hymenæum & Alexandrum blasphemos, docet tradendos Sathanæ. Deus quoque ipsemet punit blasphemos, non solum pœna æterna in inferno, verum etiam temporali in hoc mundo: vt vel sic incipiant prægustare supplicia quibus sunt desti- nati. Qua de re extat notabile exemplum apud D. Gre- gor. lib. 4. dialog. cap. 28. de puero quinquenni blasphemo, à dæmone extincto in sinu patris. Extant & alia duo apud D. Bernardum in vita S. Malachie.

Ceterum licet grauissimum sit blasphemie peccatum: tamen absolutio illius non est referuata de iure commu- ni, vt Suarez quoque obseruat in citat. nu. 2. De iure vero speciali, vel de particulari consuetudine vel statuto Syno- dali, referuata est in nonnullis locis.

203.

Restat monendum antequam finem huic capiti impo- namus, ad blasphemiam pertinere: *ideog. peccatum esse mor- tale suo genere, vt Deo, & Sanctis maledicere; sic & creatu- ræ cuiuscumque, siue rationali, siue irrationali vt creatura Dei est, prout notat Caietan. in summula verbo Maledic- tio.* Vbi etiam habet maledicere creaturæ secundum se, & non in ordine ad Deum: si quidem creatura sit rationalis, puta homo, peccatum esse mortale, si maledictio seu imprecatio mali, sic fiat vt deliberata voluntate desideretur idem malum ei euenire, ipsumque sit graue, vt mors, infamia, damnum rerum, infirmitas, exilium: quia tale desiderium repugnat notabiliter charitati debitæ proximo. Quod tamen iustificari potest, vt idem addit, si talia desiderantur proximo vt iusticia Dei aut reipub. suum locum habeat: quia lætabitur iustus cum viderit vindictam: vel vt ipse ea ratione correptus, reducatur ad sanam mentem: aut saltem reuocetur ab oppressione bonorum. Excusari quoque potest à mortali ex paruitate materiæ, seu quod leue sit malum quod desideratur.

Quod si creatura cui maledicatur sit irrationalis: distinc- tio vtendum est ex eodem ibidem. Tribus enim modi fieri potest maledictio creaturarū irrationalium in se: primo, quatenus sunt alicuius hominis, quem is qui maledicit odio prosequitur: in eoq; casu peccatum est mor- tale maledicere: nisi indeliberatio vel materiæ leuitas excuset. Nam id quoque est contra charitatem proximo debita. Secundo, fieri potest vt eadem res maledicantur simpliciter, in seque spectatæ, vel quatenus ipsa nocent, vel non obtemperant nobis: vt cum rustici maledicunt suis iumentis: tuncque maledictio peccatum est solum veniale. Quod quidem à Caiet. ipso dictum, approbat. Nau. in Ench. cap. 12. num. 86. Ratioque est, quia tunc censetur tantummodo verbum otiosum & vanum. Postremo fieri potest vt iisdem rebus maledicatur, prout nobis aliquod spiritale nocumentum adferunt, saltem per accidens; quo modo Iob, vt in cap. 3. libri ipsius refertur, dei naturitatis suæ maledixit: propter peccatum scilicet originale, & alia incommoda inde secuta.

TRACTATUS III.

De voto.

E hac materia tractatur in iure canonico, 17. & 27. vtrobiq; quæst. 1. & in aliis eiusdem iuris partibus, titulo De voto & voti redemptione. Aguntq; Theologi tum cum Magistro in lib. 2. senten. distinct. 38. tum cum D. Thoma 2. 2. q. 88. & Summularij in Verbo votum, multiq; alij quorum in sequentibus fiet mentio cum res exegerit. Late autē inter ceteros eam persequatur Nauar. in Enchir. cap. 12. à n. 24. ad 81. & in consilijs, tit. De voto & voti redemptione: Sotus in toto lib. 7. De iust. & iure Azor in 1. parte Moral. Institutionum lib. 11. cap. 12. & sequentibus. Latissime omnium Suarez in opere de religione tractatu sexto sex libris prolixis distincto: apud quē & apud Thomam Sanchez in opere Morali lib. 4. complectente 56. capita, relinquemus multa, præsertim quæ speculationis scholasticæ fuerint, videnda ab eo cui libuerit: contenti confide-

ratione eorum de quibus oportet instructum esse Confes- sarium ad iudicandum de peccatis, quæ contra voti sanctitatem & obligationem committi possunt. Considera- bimus ergo primo, voti definitionem. Secundo, diuisionem. Tertio, peccatum quod committitur illius violatio- ne. Quarto materiam, seu id de quo fieri debet votum. Quinto, spectantia ad votum ex parte vouentis. Sexto, impedimenta, quæ cum occurrunt circa votorum execu- tionem, ab ea excusant. Septimo, voti irriuationem. Octa- uo, eiusdem dispensationem, & nono, commutationem.

CAPVT XV.

De definitione voti.

SVMMARIVM.

- 204. Definitio voti; & quæ promissio ad illius naturam spectet.
- 205. Debet esse deliberata.
- 206. Debet esse cum proposito promittendi seque obligandi.
- 207. Quatenus requiratur vt sit cum proposito implendi promissum.
- 208. Quod propositū absolutum facienti alicui in honorem Dei, non sufficiat ad votum nisi firmiter promissione.
- 209. Notanda, quibus solui possunt, quæ obiciuntur in contra- rium.
- 210. Qui solum proposuit aliquid facere in Dei honorem, quate- nus possit sententiam mutare sine peccato.
- 211. Ad voti essentiam non est necessarium, vt promissio sit cum traditione.
- 212. Quod soli Deo fiat votum.
- 213. Votens Sanctis, quomodo voueat Deo.
- 214. Quomodo accipiendum sit votum fieri de bono.

ARTE voti definitiones referuntur à Palud. in 4. distinct. 38. q. 1. & à Syluest. in verbo Votum 1. in principio. Inter ceteras autem placet illa Caiet. verbo Votum in principio; quod sit promissio facta Deo de bono: Promissionem autem intellige, non modo eam quæ fit cum stipulatione, hoc est, præmissa inter- rogatione, & secuta responsione, vt cum dicitur alicui, Promittis hoc: & ille affirmat, sed etiam quæ nude fit: quan- tumvis non sit cum fidei interpositione: dicens scilicet, in bona fide promissum seruabo: nec iuramento firmata sit, prout notat Richar. in 4. distinct. 38. art. 3. q. 3. Adde sufficere etiam pure mentalem ex D. Thoma 2. 2. q. 88. art. 1. Palud. in citata quæst. 1. distinct. 3. in fine. D. Anton. 2. partit. 1. cap. 2. in principio, Nauar. in memorato nu. 24. & Soto lib. 7. De iust. & iure quæst. 1. art. 2. Ratioq; est, quia cum votum fiat Deo, qui intuetur & scrutatur corda 1. Reg. 16. ver. 7. & Plal. 7. ver. 10. nihil refert verbisne, an sola mentis cogita- tione promissio fiat. Quanquam, vt ibidem D. Thomas annotat, & post eum Sotus, ad expressam voti firmitatem, adiungi promissioni nonnunquam solent; tum verba quibus excitemur ad mentem eleuandam in Deum: tum aliorum testimonia: vt non solum Dei metus, verum etiam humanus pudor nos firmiores reddat ad voti obseruationem. Imo interdum addi solet scriptura, iuxta cap. Omnes feminae 27. quæst. 1.

Adde vltimus ad votum sufficere posse implicitam promissionem: quæ censetur fieri, dum id agitur, in quo illa continetur inclusa. Exemplum dari potest de recipiente Ordinem sacrum in Ecclesia Latina. Cum enim ex eiusdem Ecclesiæ institutione, Ordini sacro, solemne votum castitatis sit annexum ordinatum, etiam si nō fecerit expref- sam promissionem, adstringitur voto castitatis, eo ipso quod sacrum Ordinem suscepit secundum Latinæ Ecclesiæ ritum. Talem vero eiusdem Ecclesiæ institutionem aduersus nostri temporis hæreticos eam improbant, bene propugnata qui vult, videre potest apud Bellarmi- num in lib. 1. De membris Ecclesiæ militantis cap. 18. & quatuor sequentibus.

Ceterum promissio ad voti essentiam spectans, debet esse plene deliberata, seu facta cum plena rationis aduer- tentia, ad id quod promittitur. Circa quod aduertendum est, quod Lellius De iust. & iure lib. 3. cap. 40. num. 2. ali- quot citatis, notat: Doctores communiter id ita accipere,

ut velint ad votum obligatorium requiri & sufficere (de quo late disserit Suarez in tract. 6. De relig. lib. 1. cap. 7.) ut ipsum sit factum cum eo rationis iudicio, quod ad peccatum mortale committendum requiritur & sufficit: quia consentaneum est deliberationem quæ sufficit ad obligandum se diabolo, sufficere posse ad obligandum se Deo: Quæ vero deliberatio censenda sit sufficiens ad peccatum mortale, intelligendum est ex dictis in præcedenti lib. II. cap. 4. norab. 3. & lib. 15. cap. item 4. non procul ab initio. Accedit quod votum sit onus quod quis sibi sponte imponit: nec quisquam censendus sit onus sibi sponte imponere, nisi plene advertat quid agat, quidque illud sit quod capeffit, & quo vinculo se adstringat capeffendo:

207. Præterea debet dicta promissio esse cum proposito promittendi: quia nisi ipsa ex tali proposito procedat, votum (vt expressit Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 38.) erit tantummodo fictum & præsumptum; perinde atque donatio non procedens ex proposito donandi, prout censetur facta cum proposito minime alienandi à se rem donatam. Quia quando actui apponitur expresse aliqua conditio contra ipsius substantiam, destruitur; efficiturque irritus per talem resistantiam expressam. Sic igitur vouens habendo propositum non vouendi, tantum fingit votum externa specie verborum: quandoquidem dicens voueo vel promitto, mentitur: vt pote qui loquitur contra mentem, qua interius contradicit. Adde etiam de causa prædictam promissionem debere esse cum proposito se obligandi: quod si excludatur per expressam intentionem contrariam non obligandi se, nulla erit voti obligatio. Hoc, pro eo aliquot authoribus citatis, aduersus Sorum Lessius propugnat in seq. num. 12. 13. & 14. Res autem videtur satis clara: quia lex non obligat si feratur cum expressa intentione non obligandi: votum vero lex quædam est, quam vouens imponit sibi: ideoque non obligat si is intenderit non obligare se: cum actus agentium ex libera voluntate, non operentur ultra intentionem ipsorum.

Debet demum eadem promissio esse cum proposito implendi promissum: quia sine eo vouere, potius est Deo illud, quam promittere: perinde ac si quis homini aliquid promitteret addendo se non habere animi implendi promissum. Vbi aduerte, nihilominus obligationem esse seruandi votum, sicut & iuramentum factum animo iurandi & se obligandi; etiam si iurando habuerit animi non implendi illud. Ratio est: quod non sit de essentia promissionis, vt habeas animum præstandi rem promissam: sed solum vt habeas animum conferendi ius aliquod ad eam exigendam. Plenius de his voti conditionibus Suarez in cit. tract. lib. 1. cap. 3. & 4. disserit quidem: sed hæc ad nostrum institutum sufficiunt; additis quæ in seq. cap. 19. dicentur de nonnullarum defectu, reddente votum ipsum inualidum.

208. Porro ex proposita particula primæ definitionis voti difficultas oritur: Vtrum propositum absolutum faciendi aliquid ad honorem Dei, absq; vlla promissione, sufficiat ad votum. Cuius partem affirmantem secuti sunt antiquiores canonistæ, quorum ex Panormit. meminit Azor in memorato cap. 12. q. 5. Negantem vero sequitur, Theologorum communem esse annotans, aliquot in eam citat. quos etiam refert Suarez in præced. cap. 2. in quo late eandem partem propugnat: quam cum Theologis sequuntur tum Sûmularij, vt Angelus & Sylu. in verbo Votum I. ille quæst. 7. & hic quæst. 2. atque alij: tum canonistæ recentiores vt Couar. ad cap. Quamuis pactum I. parte §. 3. num. 12. in fine, & Nauar. in Enchir. cap. 12. n. 26. secuti Panormit. ad cap. Literaturam, De voto & voti redemptione. Ex quo capit. eadem pars efficaciter probatur per illud, quod in eo habetur: illum qui ultra propositum vitæ mutandæ non est progressus in voto, non esse iudicandum transgressionem, si non impleat quod proposuit. Inde enim patet, quod proponere nullam ex se inducat obligationem. Et ita, vt idem Panormit. ibid. habet, ex eo, quod quis animo proposuerit dare aliquid Deo vel homini, censendus non est contraxisse obligationem exequendi id ipsum quod proposuit: alioqui pene omnes pij scholastici obligarentur ad ingressum religionis, quem sibi proponunt dum mundi

miserias considerant & sentiunt. Quod dici non potest quia Conc. Trid. sess. 25. cap. 15. & 16. De regul. concedit Nouitiis annum probationis; totoque eo tempore vult illos manere liberos ad egredendum; si iudicauerint institutum quod suscipiunt sibi non conuenire. Accedit quod votum importet obligationem sui erga illum cui nuncupatur. At talis obligatio non oritur ex solo proposito, sed oportet ad ipsum accedere promissionem; sine qua illud non includit intentionem se obligandi: ideo enim qui proposuit aliquid dare alicui, nisi promiserit non existimat se obstrictum ad dandum, si noluerit. Ad hæc faciunt verba Deut. 23. Cum votum voueris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, si nolueris polliceri, absque peccato eris.

209. Solutionem autem eorum, quæ pro canonistis adferri possunt late persequitur Suarez in eod. cap. 2. Reducitur vero ad ea, quæ Azor sub fine memoratæ quæstionis quinta breuiter tangit. Primum est: cum iura testantur proposito quempiam obligari, id intelligendum esse de proposito firmato promissione, aut intentione se obligandi, prout locis citatis notant Panorm. Sylu. Nauar. & Couar. Et confirmatur quia fatendum alioqui esset iura iuribus contraria esse. Secundum est: si quis, etiam deliberato proposito, decernat aliquid facere, idque verbo enuntiet, non esse eo ipso mendacij aut contra æ alicuius obligationis violatorem: si id quod proposuit & dixit, non faciat: supposito quod tunc cum proponeret ac diceret, habuerit voluntatem faciendi: nisi contingat, vt interdum in contractibus, verbum ipsum faciam, aut æquivalens, vsurpari, non tantum ad significandum, mihi animus est facere: sed etiam, promitto me facturum. Tertium est: iura cum indicant eum qui animo deliberato firmiter proponit aliquid facere ad Dei honorem, obligari propositum adimplere, nisi præsumptione fundata in eo quod contingit plurimum: nimirum vt tale propositum comitem habeat promissionem, aut intentionem obligandi se. Vnde ea quæ talia iura statuunt (ne iura iuribus contraria censeantur) possunt fictione iuris ceteri constare: neque obstat, quin si de veritate probabiliter constiterit, hoc est, nullam interuenisse promissionem, aut intentionem se obligandi, teneri possit nullam tali proposito adiunctam esse obligationem ipsum adimplendi.

210. Iam vero doctrinæ propositæ congruenter asserere licet, non peccare mortaliter, imo neque venialiter ex Nauar. in eod. num. 26. eum qui sine vlla promissione, animo se obligandi proponit ieiunare, vel aliquot preces recitare, vel religionem intrare, aut aliud bonum facere: hocq; quantumque tempore tale propositum fuerit continuatum, vt habet supplementum Gabriellis in 4. dist. 38. q. 1. litera C. Item quantumcumque fuerit verbis expressum, nisi id fiat ad propositum ipsum promissione firmandum. Nam iuxta ante tradita: ac ea quæ Sorus habet lib. 7. de iust. & iure quæst. 1. art. 2. sub fine, verba exprimētia simpliciter voluntatis propositum, declarant tantum illud, non autem aliquam voluntatem obligandi se. Vnde sequitur dispensationes quas in tali casu D. Anton. 2. part. tit. II. cap. 2. sub initium tangit petendas, non esse necessarias, nisi ad scrupulosorum animos tranquillandos.

211. Oritur adhuc ex eadem prima particula difficultas altera, An ad rationem voti sufficere possit promissio sine traditione rei promissæ. Eam in citato lib. I. cap. 14. late persequitur Suarez pro scholastico suo instituto. Vna autem illa ratio pro parte affirmante nobis ad nostrum institutum sufficere potest: quod verum sit votum factum de actione: vt de ingrediendo religionem, & de suscipiendo peregrinationem, & de quæsimilibus: quæ cum nondum sint, vt pote futura, non traduntur vouendo.

212. Per sequentem definitionis particulam, facta Deo, separatur votum à simplici promissione, ac significatur votum soli Deo fieri, ad Deumque principaliter referri, prout expressit D. Thomas 2. 2. quæst. 88. art. 5. ad 3. & post eum Palud. in 4. distincti. 38. quæst. 1. conclus. prima deducta ex tertia definitione. Probatur autem: quia religio respicit Deum, votum autē actus est religionis, ex eodem D. Thoma in corpore citati art. 5. & in seq. 6. Quod tractat Sorus in sequenti quæst. 2. art. 3. Vbi & annotat id ipsum habere locum, non

solum quando voti materia spectat ad religionem; vt quado votum sit de fundendis precibus, aut de sacrificando: sed etiam quando ea pertinet ad alias virtutes: vt ad charitatem, aut ad abstinendam: quia vouere aliquid cuiusmodi, non est actus elicitus ab alia virtute, quam a religione, iuxta communem sententiam, vt meminit Suarez in citato lib. 1. cap. 15. in quo late differit de eadem re.

213.

Ne tamen hinc colligas non esse vera vota, quae sunt Sanctis: quoniam recte dici potest, talia vota fieri Deo, quatenus ipse est in Sanctis, & ad ipsius honorem pertinent obsequia, quae Sanctis ipsis deferuntur, tanquam iis qui sunt per ipsum sancti, & in quibus honoratur pie, sicut & laudatur, iuxta illud Psal. vltimi, Laudate Dominum in Sanctis eius. De qua re Caietanus ad citatum D. Thomae articulum 5. versu, In responsione ad 3. & Sorus in fine cit. art. tertij, ac latius Suarez in sequenti cap. 16. Declaratur autem exemplo iuramentorum factorum per creaturas. Ea enim de felicitate vereque iuramenta censenda sunt, per tradita in appendice ad praecedens cap. 2. si intelligantur fieri resp. ad verum Deum; sicut intelliguntur dum fiunt a Christianis. Pari ergo ratione licita vereque vota esse possunt ea, quibus Deo vouetur in suis Sanctis. Sicut ergo cum Sanctos oramus, Deum principaliter oramus, etiam proxime & immediate oramus Sanctos ipsos: ita etiam quando vouemus Sanctis: principaliter, et si mediate, vouemus Deo, a quo speramus nos imperaturos per Sanctorum intercessionem, quod petimus: vt ex eo patet, quod vota Sanctis fiunt, etiam ad aliquid impetrandum, quod non nisi a Deo haberi potest.

214.

Circa vltimam definitionis particulam, de bono, declarantem quamnam debeat esse voti materia, nempe bonum (de quo postea ex instituto) tantum illud hic obiter monendum est in vniuersum, voti materiam esse tale bonum cuius oppositum non sit melius, & gratius Deo; quodque bonum sit; tum absolute, tum per comparationem ad suum oppositum: prout plenius declarabitur in seq. cap. 18.

CAPVT XVI.

De multiplici voti diuisione.

SVMMARIVM.

- 215 Voti diuisio in deliberatum & indeliberatum.
 216 Metus proueniens ex causis naturalibus non obstat, quin votum ex eo factum sit validum.
 217 Nec item si proueniat ab homine, sed sit incussus iniuste, aut ob aliam causam, quam ad extorquendum id ipsum votum.
 218 Per metum incussum iniuste ac directe ad extorquendum votum, ipsum redditur inualidum.
 219 Modi quibus contingit votum esse illicitum tanquam sultum.
 220 Modi alii quibus contingit illicitum esse, tanquam insidiale.
 221 Modi quibus contingit votum esse inualidum.
 222 Quatuor casus in quibus malus finis non obstat, quin votum sit validum.
 223 Diuisio voti in absolutum & conditionatum; & quo modo accipiendum sit, quod conditio in hoc, suspendat obligationem.
 224 Diuisio voti in morale & penale; & diuersi huius modi.
 225 Diuisio in solemne & simplex, & in quo consistat vtriusque differentia.
 226 Diuisio in publicum & priuatum: & alia in personale, reale, & mixtum.
 227 Triplex differentia inter votum personale & reale.
 228 Notandum de voto mixto.
 229 Diuisio voti in affirmatiuum & negatiuum.

215.

MVLTA ac variae voti diuisiones assignantur, vt videre est apud Paludanum in 4. distinct. 38. quaest. 2. Illas persequitur Suarez in tract. 6. De religione, lib. 1. cap. vltimo.

Prima diuisio, voti in deliberatum & indeliberatum.

215.

Votum deliberatum dicitur, quod factum est cum antecedente deliberatione saltem virtuali. Indeliberatum vero, quod sine deliberatione antecedente est

factum. Quod quidem est votum solo nomine: cum ex dictis in precedenti cap. ad rationem voti requiratur vt sit promissio deliberata: adde & facta animo promittendi seque obligandi: vnde intelligitur solo quoque nomine votum esse, sine tali animo factum: ita vt merito non verum sed fictum tantummodo votum censetur. Quae hic notanda viderentur de deliberatione ad voti validitatem requisita tradentur in sequenti cap. 19. sect. 2.

Secunda diuisio voti in spontaneum, & in extortum metu.

Spontaneum votum dicitur, quod libere omnino fit, soloque pietatis intuitu. Extortum autem metu, dicitur quod non fieret nisi metus vigeret. De quo pro praxi notanda sunt aliquot documenta.

Primum est, quod Suarez in memorato lib. 1. cap. 7. num. 3. & aliquot sequentibus tractat. Validum esse votum factum quocumque metu proueniente ex causis naturalibus: vt factum in naufragio aut alio mortis periculo, aut in aliqua magna tribulatione ad obtinendam diuinitus liberationem ab ea. Istud deducitur, ex cap. Sicut primo & secundo, De regularibus. Idem etiam habetur ex timoratorum vsu in Ecclesia. Et probatur ratione: quia sic vouens libere vouet: quandoquidem metus non tollit libertatem simpliciter. Et licet enim coniunctam habeat displicentiam, qua metuens nollet facere quod facit, si id posset absque eo incommodo quod timet: non impedit tamen, quin sit libertas sufficiens ad vouendum, cum sit sufficiens ad peccatum mortaliter: iuxta cap. Merito. 15. quaest. 1. vbi ratio redditur; quod peccata per metum commissa, sint peccata volentium, quoniam sic peccans, licet alias peccare nollet, quia peccatum simpliciter, ac secundum se spectatum illi displicet, nihilominus tamen hic & nunc, libere vult peccatum, tanquam medium vtile ad vitandum malum quod metuit. Voluntas autem quae sufficit ad hominem obligandum diabolo, sufficit etiam ad obligandum Deo, prout habitum est in praeced. nu. 2. o. 6. Nec obstat cap. Confidus. 17. quaest. 2. in quo Presbyter qui infirmitate & feruore passionis, se monachum fore promissit, declaratur non esse per eum actum factus Religiosus. Non obstat inquam, quia Pontifex suam illam declarationem fundat non in eo quod talis promissio facta sit metu mortis: sed in eo quod canonica institutio interdictum sit, monachum fieri seu profiteri, ante annum probationis. Videntur est Suarez ibid. num. 7.

216.

Secundum est, Si metus ex quo fit votum, iniuste irrogatus sit, non irritare illud: vt si maritus deprehensus in adulterio minetur se curaturum in iudicio illius castigationem, nisi religionis ingressum voueat; aut si reo mortis, potestas fiat redimendi illius supplicij, si voueat se in uxorem accepturum puellam quae se offert, validum erit votum. Istud tractans Leon. Lessius De iust. & iure lib. 2. cap. 40. num. 10. confirmat hac ratione: quod quando metus iniuste irrogatur ob crimen, non tam censetur inferri ab extrinseco, quam ab intrinseco: nimirum a propria voluntate, qua commissum est delictum: atque is qui votum proponit, potius auferat quam inferat metum: vt pote ostendens ei viam mali euadendi. Jam id quod ex propria voluntate oritur, non censetur moraliter voluntati repugnare: ideo enim ex communi sententia, talis metus non rescindit ciuiles contractus, qui libertatem requirunt perinde ac votum.

217.

Tertium est, quod consequenter habet Lessius ac etiam Suarez in seq. num. 8. metum iniuriosum non irritare votum ex eo factum, si is ob aliam causam incussus sit, quam ad istud extorquendum: vt si quis metuens hostem persequenter ipsum iniuste, voueat ingressum religionis, vt Deus illum seruet: vel apud Turcas seruituti iniuste addictus, idem voueat, vt Deus ipsum liberet. Ratio vero est, quod metus tunc non sit directe causa voti, sed solum occasio: qua quis voto vitur tanquam medio ad depellendum metum, alia de causa illatum.

Quartum est, Metum iniuriose incussum directe ad extorquendum votum, irritare ipsum. Hanc esse commu-

218.

nem